

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

[Tractatus de attributis, de visione beatifica, de scientia Dei ac de ejus
voluntate et providentia]

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

§. III. Solvuntur objectiones

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77132](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77132)

necessarius alius liber, alius sit volitio, alius vero nolitio; unus versetur circa unum objectum, alius vero circa alterum: Atqui è contra actus voluntatis divinæ infinitus & illuminatus est: Ergo idem qui secundum se & quantum ad substantiam est necessarius, poterit etiam esse liber, esse volitio: & nolitio, velle unum, nolle alterum; & cum ille unicus, utpote infinitus, æquivalcat omnibus actibus voluntatis creatæ, & eorum omnium vim & efficaciam, quamvis diversi sint ordinis, contineat, poterit eorum omnium effectus, vel quasi effectus præstare, & denominare liberè & necessariò volentem & nolentem: sicut forma superior quæ inferiores virtute continet, ut est anima rationalis, quæ continet vegetativam & sensitivam, eorum omnium effectus præstare poterit.

Quia perfectio est, quod non specificetur à creaturis: ex quo sic arguitur. Ideo actus voluntatis creatæ unus & idem non potest esse necessarius & liber, terminari ad unum, non terminari ad alterum, esse indifferens ad terminationem, & non terminationem, quia specificatur à suis objectis, & ab illis essentialiter dependet: Atqui è contra voluntas divina non dependet à creaturis: Ergo poterit idem actus esse & necessarius & liber, volitio & nolitio &c. Major est evidēs, quia cum actus specificetur à suo objecto, fit inde, ut actus essentialiter consistat in habitudine ad summum objectum; unde semper eodem modo se habet, & eandem denominationem tribuit; si sit volitio, denominat volitum; si sit necessarius, denominat volitum necessariò: Ergo è contra si non specificatur ab objectis, sed ab illis sit independens, poterit idem actus esse & necessarius & liber, & utriusque denominationem tribuere.

Confirmatur: Voluntas divina summe actualis, & unicus actus ipsius, qui ab ipsa ne virtualiter quidem distinguitur, ut alias diximus, & qui omnino quantum ad substantiam est necessarius, potest efficere & præstare ea omnia, quæ potest voluntas creatæ, tum ratione suæ mutabilitatis, tum ratione suæ indifferentiæ, tum ratione plurimum actualium: Atqui facile intelligimus voluntatem creatam, ratione suæ indifferentiæ, & per plures actus posse velle unum necessariò, & velle alterum liberè: Ergo & voluntas divina, etsi nulla alia perfectio intrinseca super addatur, poterit & velle & nolle, & velle necessariò & velle liberè. Major videtur aperta; quia voluntas divina, & unicus ipsius actus, continet eminenter quidquid perfectionis est in libertate, & indifferentiæ voluntatis creatæ, non minus quam essentia continet omnem rationem entis; unde voluntas divina actualissima, correspondet voluntati creatæ ut est potentia, & ut habet actum; & sicut essentia divina, quia infinita est virtutis, in sese habet rationes omnes, & eas veluti conciliat, quæ in creatis oppositæ sunt; ita summa illa actualitas voluntatis divinæ, & immutabilitatem, & defectibilitatem, qualis necessaria est, & sufficit ad libertatem, conciliat.

Confirmatur ultimò exemplo ex mysterio Incarnationis desumpto: eadem enim videtur esse utrobique difficultas, & omnino par ratio. Nam quod in actu libero Dei difficultatem ingerit, est quod duo necessariò admittenda sint, quæ non videntur posse conciliari, scilicet immutabilitas actus, & defectibilitas, qualis requiritur ad libertatem; hæc duo etiam in mysterio Incarnationis occurrunt, nam persona divina

A incipit de novo terminare, & potest desinere terminare; & tamen persona divina est immutabilis, unde videtur eodem modo utraque difficultas resolvenda. Ita verò mysterium Incarnationis explicamus, quod immutabilitas se teneat ex parte personæ, omnis verò mutabilitas, & sola, ex parte naturæ assumptæ; neque necesse est ullam perfectionem intrinsecam admitti in persona terminante, quæ possit mutari & desinere; cuius ratio est, quam asserunt Thomistæ cum Divo Thoma, quod persona terminet ratione suæ actualitatis, & non potentialitatis; unde ipsa persona immutat humanitatem, ipsa vero nulla ratione mutatur, quia haberet aliquid potentialitatis, & posset alio modo se habere. Idem igitur erit dicendum de actu libero Dei, quantum ad substantiam esse omnino immutabilem, & summe necessarium, mutationem verò, & defectibilitatem se tenere ex parte creaturæ productæ, quam connotat, neque aliud admittendum esse ex parte actus, quod possit desinere; cuius eadem ratio est, quia actui voluntatis divinæ non minor subest actualitas ad immutandas creaturas, quæ personalitati ad terminandam humanitatem: Ergo actus voluntatis divinæ poterit immediatè immutare creaturas, absque eo quod ulla ratione mutetur, aut mutabilis, vel defectibilis sit.

§. III.

Solvuntur obiectiones.

Tria sunt præcipua argumenta, quæ possunt objici, quæ hic breviter solvemus, & ex eorum solutione facilis erit ad alia omnia, si quæ objiciantur, responsio.

Objicitur itaq; primò ad probandum libertatem debere consistere in aliqua ratione intrinseca superaddita actui necessariò. Actus liber, quæ liber est, debet posse deficere, cum poterit non esse: Atqui non potest deficere, nisi consistat in aliqua actualitate, vel ratione intrinseca, distincta ab actu necessariò; siquidem repugnat actum necessarium posse deficere: Ergo &c.

D Confirmatur: Constitutum divini decreti liberi, potuit Deo deficere, sub ea ratione, quæ ipsum constituit liberè volentè creaturas: Atqui quod Deum constituit liberè volentè creaturas, non potest non esse aliquid intrinsecum: Ergo &c.

Respondeo distinguendo Majorem: Actus liber quæ liber debet posse deficere, quantum ad entitatem, perfectionem, vel aliam rationem intrinsecam, vel secundum illud quod importat in recto, nego: Secundum connotationem, & illud quod dicit in obliquo, concedo. Vel aliis terminis: debet posse deficere subjective, vel active, & secundum illud quod se tenet ex parte Dei, nego: Objective, vel passive, & secundum illud quod se tenet ex parte objecti & termini, concedo. Et eadè solutio applicanda est Minori, & ejus probationi. Etenim actus liber non est actus voluntatis divinæ secundum substantiam, perfectionem, vel aliam rationem intrinsecam, quia nihil hæc sententia quam defendimus intrinsecum Deo admittit, quod non sit necessarium; sed est actus secundum virtutem exercitam, ut habet rationem causæ, & ut creaturas connotat: quod exercitium, vel connotatio duo dicit; alterum in recto, & est ipse actus secundum perfectionem actualem intrinsecam, omnino immutabilem; & alterum in obliquo; & est ipse effectus productus, defectibilis: Unde defectibili-

tas quæ hic reperitur, non est exigenda ex parte ipsius actûs, sed ex parte solius effectûs producti; quamvis etiam ex effectu quodammodo refundatur in actum, non quidem secundum substantiam, sed virtutem ut exercitam; quia si potuit non esse effectus, potuit etiã actus effectum non producere: sicut actio ut creativa, vel conservativa desineret, si desineret effectus, etiã tamen nihil, intrinsicum actioni deperiret: quod idem contingeret personæ divinæ quæ humanitatem Christi terminat; si enim desineret humanitas, desineret terminatio etiam intrinseca, etsi nihil intrinsicum amitteret: quia terminatio nihil aliud est, quàm ipsa substantia Verbi Divini in recto, ut connotat humanitatem cui unitur in obliquo: etenim in hac sententia quam hic explicamus, non est necesse quod adveniat aliquid intrinsicum, vel pereat, ut adveniat, vel pereat intrinseca denominatio, ut statim ostendemus.

113 Ad confirmationem, concedo Majorem, & distinguo Minorem: Quod constituit Deum liberè volentem, est aliquid intrinsicum præcisè, nego: est intrinsicum ut connotans in obliquo effectum productum, concedo; & sub hac ratione potuit deficere, quia potuit non producere effectum, nec ipsum subinde connotare.

114 Obicitur secundò: Omnis denominatio intrinseca debet provenire ab aliqua forma intrinseca: Atqui denominatio liberi in Deo, est denominatio intrinseca: Ergo debet provenire ab aliqua forma intrinseca: Atqui iterum hæc forma non potest esse nisi aliqua ratio intrinseca, superaddita actui necessario: Ergo &c. Hæc Minor subsumpta probatur: quia forma quæ Deum denominat liberè volentem, non potest esse ipse actus necessarius; siquidem omnis denominatio similis est, & ejusdem conditionis cum forma à qua oritur: Ergo actus necessarius non potest liberè, sed solùm necessariò volentem denominare.

115 Respondeo primò Majorem esse absolute negandam, quia interdum potest advenire nova denominatio intrinseca, etã nihil intrinsicum adveniat, ex sola connotatione alicujus extrinseci: cujus plura exempla afferri possunt. Nam materia prima dicitur habere vel complacentiam formæ præteritæ, vel desiderium futura, quæ denominationes intrinseca sunt, & tamen non oriuntur nisi ex connotatione formæ quam habuit, vel habitura est. In sententia eorum qui sunt extra Scholam D. Thomæ, & qui non distinguunt relationem à fundamento, fundamentum dicitur intrinsicè referri ad terminum, etsi nihil intrinsicum recipiat, ex eo solùm quod terminum connotet; & agens dicitur agens intrinsicè, non quod actionem in sese recipiat, sed quod eam in passò receptam connotet; & licet in vera sententia agens complementum aliquid virtutis recipiat, à quo denominatur agens effectivè; attamen non denominatur agens formaliter, nisi ex sola actione, quæ tamen non est in ipso, sed in passò. Idem etiam in Deo reperitur, nam Deus dicitur Creator, quæ denominatio non potest non esse intrinseca, per solam virtutem activam, sine nova perfectione addita, ut connotat effectus productos: & dicitur etiam habere cognitionem futurorum contingentiũ intuitivam, sine ulla ratione superaddita, etiam virtualiter distincta, nam scientia visionis, & libera, nequidem virtualiter è scientia necessaria & simplicis intelligentiæ distinguitur; quia illa

distinctio virtualis non potest oriri ex objecto materiali circa quod versatur scientia visionis. Denum persona divina dicitur intrinsicè terminare humanitatem, etsi nisi intrinsicè cum adveniat, ex eo præcisè quod connotet humanitatem cui unitur. Item dicendum de actu libero Dei, Deus enim dicitur liberè volens creaturas, non quod aliquid intrinsicè recipiat, vel amittat, aut alio modo se habeat, sed quod in se immutabilis creaturas mutet, circa eas versetur, & eas connotet. Sed præterea

Respondeo secundò, non desiderari hic formam intrinsecam, ex qua proveniat denominatio liberi, (quod etiam dicendum est de aliis denominationibus creatoris, videntis, terminantis) provenit enim ex ipso actu voluntatis divinæ qui importatur in recto, ut connotat in obliquo effectum productum. Unde concessò primo argumento, distinguo Minorem subsumptam: Actus necessarius non potest denominare Deum liberè volentem, ut est necessarius, & versatur circa bonitatem divinam, & secundum perfectionem intrinsecam, secundum se & præcisè sumptam, concedo. Ut versatur circa creaturas, & eas connotat, nego: sub hac enim ratione non est necessarius, sed liber.

Obicitur tertio: Decretum liberum est Deo ratio cognoscendi creaturas existentes, aut futuras: Sed non secundum rationem intrinsecam, quoad intrinseca necessariam: Ergo quoad intrinseca liberam, ac subinde quæ potest deficere secundum intrinseca, non secundum extrinseca solùm, & secundum illud duntaxat quod importatur in obliquo.

Respondeo concessa Majori, distinguendo Minorem. Decretum non est ratio cognoscendi creaturas secundum aliquam rationem intrinsecam necessariam, ut necessaria est præcisè, concedo: ut versatur circa creaturas, & eas connotat, nego. Decretum ergo liberum duo dicitur, ut sapius explicuimus, alterum in recto, & est ipsemet actus secundum rationem intrinsecam alterum in obliquo, & est creatura, vel existens, vel futura; cum verò illud rectum, scilicet actus voluntatis divinæ, obliquum connotet, scilicet creaturam, facile poterit esse ratio cognoscendi creaturam existentem vel futuram.

ARTICULUS IV.

An deus in Deo libertas contradictionis, ita ut eius voluntas ab omni actu libero potuerit manere suspensa.

S. I.

Propositur status questionis, & pars affirmativa, ut probabilior eligatur.

Suppono primò, tritam & communem libertatis divisionem, in libertatem contrarietatis & contradictionis. Prima est indifferentia ad actus contrarios, ut amare, & odio habere. Secunda est potentia ad actum, & negationem ejus, sive ad volendum & non volendum.

Suppono secundò, quod cum libertas Deum non sit potentialis, sed per modum actûs purissimi; & cum in Deo actus liber non distingatur realiter à necessario, sed unus & idem actus simplicissimus, eminentissimo modo sit necessarius & liber: necessarius quidem per ordinem ad divinam bonitatem ut objectum primarium, liber verò per ordinem